

De kommunale redegørelser

På det sociale område m.v. 2008
- en analyse

Tekst: Lisbeth Winther Jørgensen
Redaktion: Asbjørn Agerschou og Vagn Michelsen
Udgivet af Socialpædagogernes Landsforbund,
juni 2007
ISBN: 978-87-89992-28-0

Rapporten kan rekvireres hos
Socialpædagogernes Landsforbund,
Brolæggerstræde 9, 1211 København K,
tlf. 3396 2800
E-mail: sl@sl.dk

Forord

Socialpædagogernes Landsforbund har gennemført en analyse af redegørelsen for det sociale område, som kommunerne har afleveret for 2008. I analysen er redegørelsen sammenlignet med de redegørelser, kommunerne udarbejdede for første gang i 2006. Det har vi gjort for at kunne give en foreløbig status på udviklingen i forbrugsmønstret fra 2007 til 2008, men ikke mindst for at kunne vurdere, om der på baggrund af de foreliggende redegørelser og oplæg til rammeaftaler kan konstateres eller er udsigt til større ændringer i behovet for og forventet brug af sociale tilbud.

Gennemgangen viser, at det ikke er muligt at sammenligne redegørelserne på tværs af regionerne, ligesom det kun på ganske få områder er muligt at sammenligne de indberettede tal fra redegørelserne for 2007 med tallene fra de nye redegørelser for 2008. Skabelonerne er forskellige fra region til region og lavet om i forhold til dem, der blev brugt sidste år. Dertil kommer, at der er mange uklarheder og fejl både i sidste års og dette års redegørelser.

Det, der kan og skal konstateres, er, at ikke meget tyder på, at der har været de store politiske diskussioner omkring redegørelserne. I de fleste kommuner har politikerne blot godkendt redegørelsen og taget forvaltningens indstilling til efterretning uden bemærkninger. Det ser heller ikke ud, som om handicapråd og relevante brugerorganisationer, medarbejderne og deres organisationer i særlig grad har været inddraget i forbindelse med kommunalbestyrelsernes udarbejdelse af redegørelserne.

Det kan givet forklares med, at kommunerne enten ikke har prioriteret opgaven eller, at de endnu har et begrænset overblik over området og derfor ikke kan angive præcise forventninger og udviklingsplaner. Ifølge bekendtgørelsen om rammeaftaler m.v. på det sociale område skal de kommunale redegørelser være grundlaget for rammeaftalen, som er ment som et *planlægnings- og udviklingsværktøj, som skal sikre en åben dialog om udviklingen på det sociale område*. I dette perspektiv er der et stykke vej endnu, før redegørelserne opnår den fornødne kvalitet.

Kommunalbestyrelsernes årlige redegørelser er udgangspunktet for arbejdet med de regionale rammeaftaler, sådan at disse, udover at indeholde oplysninger om det samlede antal pladser og tilbud fordelt på målgrupper, også skal beskrive det faglige indhold og kompetencerne i tilbuddene, og ikke mindst forslag til udvikling af tilbuddene, både udviklingen i behovene hos allerede optagne borgere, og nye typer af behov, der fordrer udvikling af nye behandlingstilbud.

Omkring 30% af kommunerne overvejer eller planlægger at oprette nye tilbud eller udvide eksisterende tilbud med henblik på i højere grad at dække egne borgeres behov. Dette tal dækker dog over en meget stor variation i kommunernes udsagn. Nogle, især større, kommuner udtrykker generelle hensigter om på sigt at blive mere selvforsynende, mens andre kommuner har planer eller overvejelser på helt konkrete, afgrænsede områder.

Et lille antal kommuner igangsætter analyser, kulegravninger eller udarbejdelse af idéoplæg. I nogle tilfælde er formålet at afdække mulighederne for oprettelse af egne tilbud, men i mange tilfælde står det ikke klart, hvad hensigten er. I det perspektiv er der et stykke vej endnu, før redegørelserne bliver et planlægnings- og udviklingsværktøj.

Kirsten Nissen

Forbundsformand

Socialpædagogerne

Indhold

Forord	3
Indledning	5
Baggrund: Redegørelser og rammeaftaler	5
Opsummering: Indholdet i de kommunale redegørelser for 2008	5
Fælles problemstillinger	6
Usikkerhed i indberetningerne	6
Baggrund for ønsker om oprettelse af egne tilbud	7
Region Hovedstaden	9
Hovedtræk i Hovedstadens redegørelser	9
Region Hovedstadens skabelon til de kommunale redegørelser	9
Efterspørgselsredegørelsen	9
Udbudsredegørelsen	10
Udvikling i forventet forbrug	10
Tendenser i bemærkninger og sagsfremstillinger	10
Oprettelse eller udvidelse af egne tilbud	10
Igangsættelse af analyser	12
Overtagelse af regionale tilbud	12
Region Sjælland	13
Hovedtræk i Sjællands redegørelser	13
Region Sjællands skabelon til de kommunale redegørelser	13
Efterspørgsel	13
Udbud	13
Udvikling i forventet forbrug	14
Tendenser i bemærkninger og sagsfremstillinger	14
Overtagelse af regionale tilbud	15
Region Syddanmark	16
Hovedtræk i Syddanmarks redegørelser	16
Region Syddanmarks skabelon	16
Udvikling i forventet forbrug	16
Tendenser i bemærkninger og sagsfremstillinger	17
Overtagelse af regionale tilbud	18
Region Nordjylland	19
Hovedtræk i Nordjyllands redegørelser	19
Region Nordjyllands skabelon til de kommunale redegørelser	19
Udvikling i forventet forbrug	19
Tendenser i bemærkninger og sagsfremstillinger	19
Region Midtjylland	21
Hovedtræk i Midjyllands redegørelser	21
Forsinkelse i talmaterialet	21
Region Midtjyllands skabelon til de kommunale redegørelser	21
Tendenser i bemærkninger og sagsfremstillinger	21
Igangsættelse af analyser	23
Tværkommunale samarbejder	23
Appendix: Datagrundlag og metode	24

Indledning

I denne rapport ses på indholdet i de kommunale redegørelser for 2008 på det sociale område mv. Datagrundlaget er de redegørelser, der var tilgængelige primo juni 2007. Senere tilgængelige redegørelser er således ikke inddraget. Fokus er på de sociale tilbud efter serviceloven, mens boliger efter lov om almene boliger mv. og specialundervisning af tidsmæssige grunde har måttet udelades. Først skitseres, hvad der ligger i redegørelser og rammeaftaler. Derefter opsummeres hovedlinjerne i denne rapport. Efterfølgende opridses to problemstillinger, der gør sig gældende på tværs af de fem regioner, hvorefter redegørelserne gennemgås regionsvis. For hver region beskrives for det første regionens skabelon til de kommunale redegørelser. For det andet ses på udviklingen i forventet efterspørgsel efter pladser og for det tredje analyseres bemærkninger fra redegørelserne samt sagsfremstillinger med henblik på at finde tværgående tendenser. I et appendiks findes en gennemgang af datagrundlag og metode.

Baggrund: Redegørelser og rammeaftaler

Kommunerne er i medfør af "Bekendtgørelse om rammeaftaler mv. på det sociale område og på det almene ældreboligområde"¹ forpligtet til årligt at indgå en rammeaftale med de øvrige kommuner i regionen og med regionen. Ifølge bekendtgørelsen er rammeaftalen "et plan - lægnings- og udviklingsværktøj, som skal sikre en åben dialog om udviklingen på det sociale område". Rammeaftalerne skal koordinere udviklingen i forholdet mellem kommunernes behov og det samlede udbud af eksisterende tilbud, der findes i regionen. Rammeaftalen omfatter kun kan-området, dvs. at eksempelvis døgninstitutioner for børn og unge, som på grund af sociale eller adfærdsmæssige problemer har behov for at blive anbragt uden for hjemmet, ikke automatisk er med.

Som optakt til arbejdet med rammeaftalerne skal hver kommune senest 1. maj hvert år indsende en redegørelse til regionsrådet. De pågældende redegørelser skal blandt andet indeholde:

- En opgørelse over behovet for og det forventede brug af sociale tilbud i regionen fordelt på målgrupper

(efter bestemmelserne i serviceloven med evt. yderligere differentiering)²

- Beskrivelse af de indholdsmæssige krav til tilbuddene
- Oplysninger om forebyggende foranstaltninger i kommunen eller opgaver, som kommunen selv løser eller planlægger at løse på rammeaftaleområdet
- Andre vigtige oplysninger, herunder køb af pladser i tilbud, der befinder sig i andre regioner
- Begrundelser for evt. væsentlige afvigelser i forventet forbrug i forhold til foregående år.

De første redegørelser blev udarbejdet af kommunerne sidste år i forbindelse med rammeaftlearbejdet for 2007. I år har kommunerne for anden gang skullet aflevere redegørelser for forventet forbrug forud for rammeaftalerne for 2008.³

Opsummering: Indholdet i de kommunale redegørelser for 2008

De fem regioner har, med udgangspunkt i bekendtgørelsens bestemmelser, hver især udformet skabeloner, som kommunerne skal benytte til at indberette deres efterspørgsel efter sociale tilbud.

Resultatet er fem meget forskellige modeller for kommunale redegørelser. Nogle regioner har valgt en meget detaljeret tilbudsopdeling og målgruppeinddeling. Andre regioner har lagt forskellige tilbudstyper sammen. I nogle regioner har kommunerne skullet opdele deres efterspørgsel på regioner, mens andre skabeloner kun indeholder et samlet tal for efterspørgslen. I to regioner har kommunerne taget udgangspunkt i et handlekommuneperspektiv, mens udgangspunktet i de tre andre regioner har været et betalingskommuneperspektiv. To regioner har udover efterspørgsel bedt kommunerne redegøre for deres udbud af pladser.

Forskellene mellem de regionale skabeloner betyder, at det *ikke er muligt at sammenligne redegørelserne på tværs af regionerne*, fx med henblik på at opgøre en samlet efterspørgsel for en bestemt målgruppe.

I hver region er der taget udgangspunkt i den skabelon,

¹ Bekendtgørelse nr. 36 af 23. januar 2006.

² Fra Vejledning nr. 17 af 3. marts 2006 om rammeaftaler m.v. på det sociale område og på det almene ældreboligområde.

³ Mange kommuner har både i år og sidste år kaldt deres redegørelse for "Redegørelse 2007". I denne rapport benævnes sidste års redegørelser "Redegørelser for 2007", mens de nye redegørelser kaldes "Redegørelser for 2008".

---

som kommunerne brugte til indberetning i 2006. Der er imidlertid i flere af regionerne foretaget ændringer i målgruppeinddelingen, og der er i flere tilfælde sket ændringer i opgørelsesmetoder. Der er derudover uklarheder og fejl i tallene, både i sidste års og dette års redegørelser, særligt i de tilfælde, hvor regionen efterspørger meget detaljerede oplysninger. Mange kommuner gør selv opmærksom på, at tallene er behæftet med usikkerhed.

Disse forhold betyder, at *det kun på ganske få områder er muligt at sammenligne de indberettede tal fra redegørelsen for 2007 med tallene fra redegørelsen for 2008*. Man må forvente, at dette problem mindskes, hvis regionerne fastholder de samme skabeloner til næste år. Det vil i den sammenhæng give et godt overblik, hvis skabelonerne for alle målgrupper indeholder et felt, der angiver det indmeldte tal fra sidste års redegørelse.

I alle skabeloner findes tekstfelter, hvor kommunerne for hver enkelt målgruppe eller samlet bl.a. skal oplyse om forebyggende foranstaltninger i kommunen, om opgaver, som kommunen selv løser eller planlægger at løse, og hvor eventuelle væsentlige afvigelser i forventet forbrug i forhold til foregående år skal begrundes. Nogle kommuner har gjort rigtigt meget ud af denne del af redegørelserne og har derved givet et godt indblik i overvejelser og udviklingsplaner i kommunen. I en del redegørelser er der dog meget få eller ingen bemærkninger, hvilket enten kan skyldes, at der ikke er relevante ændringer eller planer at beskrive, eller at kommunerne er gået let hen over den tekstmæssige del.

Af bemærkningerne i redegørelserne og af sagsfremstillingerne i forbindelse med den politiske behandling af redegørelserne i de enkelte kommuner fremgår bl.a. følgende:

Omkring 30% af kommunerne overvejer eller planlægger at oprette nye tilbud eller udvide eksisterende tilbud på et eller flere områder med henblik på i højere grad at dække egne borgeres behov. Dette tal dækker dog over en meget stor variation i kommunernes udsagn. Nogle, især større, kommuner udtrykker generelle hensigter om på sigt at blive mere selvforsynende, mens andre kommuner har planer eller overvejelser på helt konkrete,

afgrænsede områder.

Et lille antal kommuner igangsætter analyser, kulegravninger eller udarbejdelse af idéoplæg. I nogle tilfælde er formålet at afdække mulighederne for oprettelse af egne tilbud, men i mange tilfælde står det ikke klart, hvad hensigten er.

Kun få kommuner overvejer tilsyneladende at indgå tværkommunale samarbejder. Flere kommuner i Region Midtjylland lægger dog op til samarbejde med nabokommunerne.

Endelig angiver fire kommuner, at de overvejer at overtage flere regionale tilbud.⁴

Fælles problemstillinger

Usikkerhed i indberetningerne

Mange kommuner giver udtryk for, at tallene på nogle områder er behæftet med usikkerhed, fordi kommunerne endnu ikke har fuldt overblik.

Furesø Kommune skriver fx:

*På de nye opgaveområder er det endnu vanskeligt at vurdere det fremtidige behov, da kommunen endnu er i gang med at få et overblik over det faktuelle forbrug af ydelser og tilbud.*⁵

Nogle kommuner angiver, at de næste år forventer at have et bedre overblik over området. Flere kommuner giver udtryk for, at redegørelsen er udformet under tidspress, hvilket fx fremgår af nedenstående citat fra Vesthimmerland Kommune:

*Pga. den stramme tidsplan har administrationens muligheder for at lave det nødvendige forarbejde i form af blandt andet udredninger og analyser været begrænsede. Derfor er forslaget til redegørelse for 2008 for flere målgruppers vedkommende til en vis grad baseret på en status quo situation med en uændret efterspørgsel.*⁶

En del kommuner forklarer, at det er umuligt at kende det forventede forbrug på områder, som kommunen ikke

⁴ Der er tale om Roskilde, Odense og Ballerup, mens Vejle Kommune har besluttet at overtage syv tilbud fra 1. januar 2008.

⁵ Furesø Kommunes redegørelse, indledning.

⁶ Referat fra møde i Vesthimmerland Kommunes Socialudvalg 10/4 2007.

---

visiterer til, men hvor borgerne selv kan henvende sig til tilbuddene, eller hvor der er behandlingsgaranti. Det gør sig gældende for kvindekrisecentre (§ 109) (Paragraf - numre i parenteser henviser til bestemmelser i Lov om social service) for hjemløse (§ 110) og for behandling til stofmisbrugere (§ 101). Regionerne Syddanmark og Nordjylland har taget konsekvensen og ændret skabelonen siden sidste år således, at kommunerne i de nye redegørelser ikke længere skal angive et præcist tal, men blot krydse af, om de forventer et ændret forbrug. Det er også vanskeligt for kommunerne at forudsige efterspørgslen efter pladser i sikrede institutioner.

Egedal Kommune beskriver arbejdet med redegørelsen og problemerne med at forudsige efterspørgslen på følgende måde:

Besvarelserne af de enkelte spørgeskemaer har været særdeles vanskelige at arbejde med, idet de oplysninger, som er nødvendige for at udfylde skemaerne, ikke er umiddelbart tilgængelige i kommunen. Det har betydet, at opgaven har været stærkt ressourc- og mandskabskrævende i en tid med sammenlægning og opstart af nye kommuner. Mht. ønsket om at opgøre udbud og efterspørgsel for de specifikke handicapgrupper har vi i Egedal ikke registreret borgerne på sådan en måde, som udfyldelsen af skemaerne fordrer, ligesom det heller ikke er muligt at forudsige antallet af børn, der fødes med handicap. Derfor er tallene baseret på en forventning om, at tallene for udbud og efterspørgsel er stabile i perioden.⁷

Det skal tilføjes, at Region Hovedstaden er den af de fem regioner, der har valgt den mest omfattende model for redegørelserne, hvor en detaljeret målgruppeinddeling og en selvstændig udbudsredegørelse gør det til en forholdsvis stor opgave at udfylde indberetningsskemaerne fyldestgørende.

Baggrund for ønsker om oprettelse af egne tilbud

Som det fremgår i analysen af redegørelserne fra de enkelte regioner, angiver en række kommuner, at de overvejer eller planlægger at oprette eller udvide eksisterende egne tilbud, så de i højere grad kan imødekomme egne borgeres behov. Nogle kommuner begrundes deres

planer eller overvejelser. Her kan udledes forskellige typer af argumenter.

For det første udtrykker en del kommuner ønske om at give borgerne et tilbud i nærmiljøet. Fx skriver Hjørring Kommune i forbindelse med overvejelser om at oprette egne tilbud til sindslidende:

Kommunen har konstateret, at flere og flere brugere ønsker at benytte lokale tilbud – eller ønsker tilbud så nær familie og sociale netværk som muligt, hvorfor kommunen overvejer/påtænker at tilbyde lokale indsatser, hvor det skønnes hensigtsmæssigt og muligt – bl.a. ved ændring/udvidelse af målgrupperne for de nuværende tilbud.⁸

For det andet oplever flere større kommuner det som naturligt at oprette flere egne tilbud, fordi de oplever, de har størrelsen til det. Fx skriver Randers Kommune, at:

...forvaltningen arbejder ud fra en strategi om, at Randers Kommune efter kommunesammenlægningen har kapacitet til på sigt selv at drive en række forskellige tilbud til personer med handicap, med mindre faglige hensyn taler for andet.⁹

For det tredje har andre kommuners forventede adfærd en betydning. Hvis en kommune forventer, at andre kommuner fremover i mindre grad vil efterspørge et af kommunens tilbud, kan det vise sig nødvendigt enten at indskrænke kapaciteten eller at ændre på sammensætningen i tilbuddet. Brønderslev Kommune gør sig i følgende citat sådanne overvejelser omkring fremtiden for et eksisterende § 107-tilbud:

I Brønderslev Kommune har vi boformen Hedebo, Brønderslev, en døgninstitution, der drives jævnfør servicelovens § 107. Kommunen er inde i overvejelser om på sigt at ændre tilbuddet. Dels ud fra en forventning om, at de nye kommuner fremadrettet forventes at ville etablere tilbud til egne borgere i vid udstrækning, medmindre der er tale om meget specialiserede tilbud, og dels ud fra et ønske om at kunne give egne borgere et tilbud i nærmiljøet.¹⁰

I Herning Kommune gør en lignende problemstilling sig

⁷ Egedal Kommunes redegørelse, indledning.

⁸ Hjørring Kommunes redegørelse s. 11.

⁹ Referat fra møde i Randers Kommunes socialudvalg 18/4 2007.

¹⁰ Brønderslev Kommunes redegørelse s. 15.

---

gældende på misbrugsområdet:

Siden 1. januar 2007 er der oplevet et markant fald i andre kommuners efterspørgsel på de tidligere amtslige tilbud til misbrugere i Herning Kommune grundet opbygning af nye misbrugstilbud i egne kommuner. Denne udviklingstendens medfører en kapacitetsomlægning og evt. en kapacitetstilpasning af Herning Kommunes misbrugstilbud således, at der ikke fremover på kort sigt kan stilles den hidtidige kapacitet til rådighed for andre kommuners borgere.¹¹

Endelig er der et enkelt eksempel på, at overvejelser om

oprettelse af egne tilbud begrundes med høje takster. Rudersdal Kommune skriver således:

Forvaltningen har igangsat analyser af børneinstitutioner, specialundervisningsområdet vedr. børn og voksenområdet samt misbrugsområdet. Dette mhp. vurdering af, om kommunen med fordel selv kan levere nogle af de ydelser, som købes hos andre, bl.a. på baggrund af en væsentlig stigning i taksterne.¹²

Dette argument kommer ikke eksplicit til udtryk andre steder, men er ret sandsynligt en overvejelse, der ikke er fremmed i andre kommuner.

¹¹ Oversigt over den tekstmæssige del af de kommunale redegørelser fra Region Midtjylland, (www.socialportalen.rm.dk), s. 18.

¹² Referat fra møde i Rudersdal Byråd 25/4 2007.

Region Hovedstaden

Hovedtræk i Hovedstadens redegørelser

- Omfattende redegørelser med mange målgrupper og både udbud og efterspørgsel.
- Mange huller, uklarheder og fejl i de indberettede tal.
- Knap 1/4 af kommunerne udtrykker planer om at etablere flere egne tilbud eller at udvide kapaciteten af eksisterende tilbud på et eller flere områder.

Region Hovedstadens skabelon til de kommunale redegørelser

I Region Hovedstaden har hver kommune udarbejdet to redegørelser – en for efterspørgsel og en for udbud. Tårnby og Dragør samt Ishøj og Vallensbæk har som følge af de forpligtende samarbejder¹³ afleveret fælles redegørelser.

Skabelonerne tager udgangspunkt i paragrafopdelingen i Lov om Social Service suppleret med målgrupper. Redegørelserne indeholder sammenlignet med de øvrige regioners skabeloner en detaljeret tilbudsopdeling. Fx er § 67 stk. 2 (døgntilbud til handicappede børn og unge) opdelt på døgntilbud og aflastning, ligesom § 107 (midlertidigt ophold til voksne handicappede) er opdelt på midlertidigt ophold og aflastning.

Mange af kommunerne har vedlagt følgeskrivelser, og nogle kommuner har splittet redegørelsen op i flere dokumenter, fordi forskellige forvaltninger har bidraget til redegørelsen. I alt består redegørelserne samt bilag fra Region Hovedstaden derfor af omkring 90 filer, hvilket medvirker til at gøre materialet uoverskueligt, hvis man ønsker at danne sig et samlet overblik.

Efterspørgselsredegørelsen

I efterspørgselsdelen tages udgangspunkt i kommunen som betalingskommune. Kommunerne skal for hver målgruppe angive, 1) hvor mange pladser der efterspørges i alt, 2) hvor mange pladser der efterspørges i egne eller andre kommuners tilbud, som er uden for rammeaftalen, dvs. tilbud, som indholdsmæssigt hører ind under rammeaftalens område, men som kommunen ikke har overtaget fra amtet, og som derfor ikke umiddelbart er med i rammeaftalen. Derudover skal kommunen angive 3) hvor

mange pladser der efterspørges i hver af de fire øvrige regioner, og 4) efterspørgsel efter pladser inden for regionen og inden for rammeaftalens område.

Redegørelserne kan dermed give et detaljeret overblik over kommunernes efterspørgsel, men det betyder også, at det for kommunerne er et omfattende arbejde at udfylde skabelonen fyldestgørende.

Flere kommuner synes da også at have haft problemer med tallene. Der er flere huller og uklarheder i den kvantitative del af efterspørgselsredegørelserne for Region Hovedstaden, end det er tilfældet i de øvrige regioner. Region Hovedstaden oplyser, at de i maj-juni er i gang med en besøgsrunde i kommunerne, hvor det klarlægges, hvad der ligger bag de indmeldte tal. I læsningen af den kvantitative del af efterspørgselsredegørelserne dukker bl.a. følgende problemer op:

- *Flere kommuner angiver, at det har været umuligt at opdele efterspørgslen på de efterspurgte målgrupper.* Fx angiver Ballerup Kommune, at det ikke har været muligt at opdele efterspørgslen efter § 103- og § 104-tilbud, hvorfor der angives et samlet tal.¹⁴ Et andet eksempel er Hillerød Kommune, som angiver, at det ikke har været muligt at opsplitte efterspørgslen på ydelser efter §§ 103, 104 og 108 i forhold til de givne målgrupper (hovedvægt på hhv. nedsat fysisk funktionsevne, psykisk udviklingshæmning, autisme og sindslidelse). Derfor angives alle efterspurgte pladser under udviklingshæmmede.¹⁵
- *Skabelonen indeholder et felt, hvor det indmeldte tal fra sidste års redegørelse fremgår, men tallene kan i mange tilfælde ikke sammenlignes.* Nogle kommuner, fx Hvidovre og Rudersdal, opgjorde sidste år efterspørgslen ud fra et handlekommuneperspektiv, mens der i redegørelsen for 2008, som nævnt, skal tages udgangspunkt i et betalingskommuneperspektiv. I andre tilfælde var sidste års indmeldinger på nogle paragraf-områder baseret på antal personer, hvor det i år er baseret på helårspladser. Begge dele gør det umuligt at sammenligne de indmeldte tal for de to år. Der er også foretaget en

¹³ Efter loven om forpligtende kommunale samarbejder varetager Tårnby opgaverne på det særlige sociale område og specialundervisningsområdet på vegne af Dragør. Tilsvarende varetages de to områder af Ishøj på vegne af Vallensbæk. Denne særlige konstruktion skyldes, at Dragør og Vallensbæk i relation til strukturreformens forudsætninger om kommunestørrelse har for få indbyggere.

¹⁴ Ballerup Kommunes efterspørgselsredegørelse, § 103.

¹⁵ Hillerød Kommunes efterspørgselsredegørelse, de respektive paragraffer.

---

del ændringer i målgruppeinddelingen. Mange kommuner har dog alligevel angivet et tal fra sidste års redegørelse for de enkelte målgrupper.

- *Flere kommuner mangler at udfylde dele af redegørelserne.*

Fx har Ishøj og Vallensbæk samt Frederikssund på en række områder kun angivet det forventede forbrug for 2008, mens felterne for 2009 og frem står tomme. Frederiksværk-Hundested har først i begyndelsen af juni indsendt data på børneområdet, og Frederiksberg har primo juni endnu ikke afleveret en redegørelse.

- *Det er usikkert, om kommunerne har udfyldt tabellerne korrekt og ud fra de samme forudsætninger.*

Et eksempel er, at Bornholms Kommune i bemærkningerne til efterspørgsel efter § 108-tilbud til sindslidende skriver: *"April 2007 har vi 7 borgere visiteret i et § 108 tilbud i andre kommuner og 28 borgere i egen kommune. Da de fleste botilbud er overgået til kommunerne, skønner vi ikke behov for tilbud i regionsregi".* Herefter angives, at Bornholm ikke efterspørger pladser inden for regionen og inden for rammeaftalen.¹⁶ Det kunne tyde på, at Bornholm kun har angivet efterspørgslen efter tilbud i regionsregi og ikke i andre kommuner.

Det er heller ikke sikkert, at alle tal er opgjort i helårspladser, og det fremgår ikke tydeligt, hvornår der er tale om helårspladser og hvornår der er tale om antal personer. Fx efterspørger Hillerød 46 § 67.2-aflastningspladser, hvilket sandsynligvis er opgjort på antal personer.¹⁷

Nogle kommuner har fejlagtigt kun angivet egne borgere i egne tilbud i udbudsdelen af redegørelsen og ikke i efterspørgselsdelen. Det er fx tilfældet i Furesø, som skriver: *"Det skal bemærkes, at de af kommunens egne borgere, der benytter en plads i et af kommunens egne tilbud, fremgår af redegørelsen vedr. kommunens udbud".*¹⁸

Disse uklarheder gør det både svært at sammenholde de nye og gamle redegørelser og at få et overblik over, hvor mange pladser der egentlig efterspørges i de kommende år.

Udover efterspørgslen efter pladser skal kommunerne for hver enkelt målgruppe 1) beskrive indholdsmæssige krav, 2) beskrive forebyggende foranstaltninger i kommunerne, og 3) angive væsentlige ændringer siden redegørelsen for 2007. Relativt mange kommuner har i større eller mindre omfang anvendt disse tekstfelter. Under punkt 3 (væsentlige ændringer siden sidste års redegørelse) angives dog primært ændrede opgørelsesmetoder.

Udbudsredegørelsen

I udbudsredegørelsen skal kommunerne angive udbuddet af pladser på de tilbud, som kommunen er driftsherre for. For hver enkelt målgruppe skal der angives tal for 1) pladser benyttet af egne borgere, 2) pladser benyttet af hver af de øvrige fire regioner, og 3) pladser til rådighed for andre kommuner i regionen. I rammeaftalen for 2007 var flere kommuner driftsherre over tilbud, som ikke var overtaget fra amtet, og som derfor ikke automatisk skulle indgå i rammeaftalen, men som kommunerne ønskede indgik i rammeaftalen. Disse tilbud kan ifølge Region Hovedstadens vejledning til kommunerne også medtages i udbudsredegørelsen for 2008.

Udvikling i forventet forbrug

Som nævnt ovenfor er der mange usikkerheder forbundet med at sammenligne de indmeldte tal i rammeaftalen for 2007 og for 2008, dels pga. ændringer i målgruppeinddeling, dels pga. skift i opgørelsesmetoder i nogle kommuner. Fastholdes samme skabelon til næste år, må man imidlertid gå ud fra, at dette problem overvindes.

I forhold til udviklingen i efterspørgsel fra 2008 til 2009 er der ikke nogen forandring at spore. Kommunerne angiver i de nye redegørelser med meget få afvigelser efterspørgslen til at være den samme i 2008 og 2009.

Tendenser i bemærkninger og sagsfremstillinger

Oprettelse eller udvidelse af egne tilbud

I ca. en fjerdedel af redegørelserne angiver kommunerne, at de forventer et uændret forbrugsmønster i de kommende år. I seks af de 26 indkomne redegørelser udtrykker kommunerne planer om i større eller mindre omfang at etablere flere egne tilbud eller at udvide kapa-

¹⁶ Bornholm Kommunes efterspørgselsredegørelse, § 108.

¹⁷ Hillerød Kommunes efterspørgselsredegørelse, § 67. stk. 2.

¹⁸ Furesø Kommunes efterspørgselsredegørelse, indledning.

---

citeten af eksisterende tilbud på et eller flere områder. Nogle kommuner peger på et bestemt område, mens enkelte kommuner udtrykker mere generelle hensigter om at blive mere selvforsynende.

Fx skriver **Rudersdal Kommune** i sin redegørelse i forbindelse med børne- og ungeområdet:

Rudersdal Kommune arbejder på at opfylde kommunal - reformen ved at sikre så mange tilbud i egen kommune som muligt. Dog kan de meget specialiserede tilbud ikke indgå i kommunens egne tilbud, f.eks. er det ikke muligt at oprette særlige tilbud til blinde og døve børn.¹⁹

Rudersdal har derfor igangsat analyser af børneinstitutioner, specialundervisningsområdet vedr. børn og voksenområdet samt misbrugsområdet med henblik på "en vurdering af, om kommunen med fordel selv kan levere nogle af de ydelser, som købes hos andre". Baggrunden er bl.a. "en væsentlig stigning i taksterne".²⁰

Københavns Kommune sigter mod (fortsat) at dække sine behov gennem kapacitetstilpasning i egne tilbud, såvel på børne- og ungeområdet som på voksenområdet. Kommunen planlægger at etablere en række nye tilbud de næste år på handicapområdet samt på området for psykisk syge med henblik på at nedbringe ventelistene. Pladserne forventes overvejende besat med kommunens egne borgere. En forventet stigende efterspørgsel de kommende år forventes at kunne efterkommes via etablering af nye tilbud, og kommunen forventer derfor ikke en stigende efterspørgsel efter døgnpladser i andre kommuner og regioner, hverken på børne- eller voksenområdet. Specifikt nævnes udvidelser på følgende områder: § 67.2 (psykisk udviklingshæmning), § 104 (sindslidende), § 107 (hhv. psykisk udviklingshæmning og sindslidelse), § 108 (hhv. psykisk udviklingshæmning og sindslidelse). På børne- og ungeområdet er antal og målgruppe for udvidelserne på nuværende tidspunkt ikke kendt.²¹

¹⁹ Rudersdal Kommunes efterspørgselsredegørelse, indledning.

²⁰ Referat fra møde i Rudersdal Byråd 25/4 2007.

²¹ "Socialforvaltningens bidrag til den kommunale redegørelse 2007", notat fra Social- og Omsorgsforvaltningen af 28/3 2007 og Københavns Kommunes efterspørgselsredegørelse for 2008, under respektive paragraffer.

²² Bornholm Kommunes redegørelse, § 103.

²³ "Behovsredegørelse efterspørgsel - bemærkninger", notat fra Gribskov Kommune af 30/4 2007.

²⁴ Hørsholm Kommunes efterspørgselsredegørelse, § 103.

²⁵ Gladsaxe Kommunes efterspørgselsredegørelse, indledning.

²⁶ Gentofte Kommunes efterspørgselsredegørelse, § 32.

²⁷ Lyngby-Taarbæk Kommunes efterspørgselsredegørelse, § 67 skt. 2, aflastning.

Bornholm Kommune angiver, at den regner med at få behov for et udvidet antal § 103-pladser i egen kommune uden for rammeaftalen.²²

Gribskov overvejer at etablere et lokalt dagtilbud på voksenområdet. Dette begrundes med lang og dyr transport til det nuværende dagtilbud. Det vil i den forbindelse blive undersøgt, om der er borgere med bopæl i kommunen, som kan hjemtages, ligesom der evt. vil være mulighed for, at ledige pladser kan stilles til rådighed for andre kommuner i den nordlige del af regionen. Hvis dagtilbuddet etableres, vil det komme til at indgå i næste års redegørelse.²³

Hørsholm Kommune vil fremover visitere flere borgere til beskyttet beskæftigelse i et beskyttet værksted, som kommunen har overtaget fra amtet, hvilket på sigt kan få betydning for efterspørgslen efter dagtilbud i andre kommuner og i regionen.²⁴

Endelig skriver **Gladsaxe**, at "idet Gladsaxe Kommune fremover ønsker i højere grad at udnytte kapaciteten i egne institutioner, samt muligheden for at yde § 85 støtte i eget hjem, kan efterspørgslen i forhold til tilbud omfattet af rammeaftalen (§ 107 og § 108) variere over årene. Dyre enkeltsager, der i dag ydes i.h.t. § 85 (og ikke er omfattet af rammeaftalen), vil ved mulighed for plads på et tilbud i.h.t. § 107 eller § 108, betyde en opskrivning af behovet for pladser omfattet af rammeaftalen. Omvendt vil en fraflytning fra et tilbud omfattet af rammeaftalen, til eksempelvis egen lejlighed med støtte i.h.t. § 85, betyde en nedskrivning af pladsbehovet."²⁵

Gentofte oplever stigende efterspørgsel efter pladser på specialbørnehaveområdet og skriver, at kommunen planlægger at åbne endnu en specialdaginstitution.²⁶

I **Lyngby-Taarbæk Kommune** er der i øjeblikket overvejelser i gang om at oprette et lokalt aflastningstilbud for børn med autisme.²⁷

Igangsættelse af analyser

Udover **Rudersdal** angiver endnu et par kommuner, at de planlægger analyser af bestemte områder. Hensigten med analyserne formuleres dog ikke i alle tilfælde klart.

I **Ballerup** igangsættes en undersøgelse af klubtilbud og af kommunens og andres dagtilbud målrettet udviklingshæmmede for at se, om der er mulighed for bedre kapacitetsudnyttelse. Derudover nedsættes en arbejdsgruppe, som skal se på behov og alternative muligheder for aflastning til autister og psykisk udviklingshæmmede samt en arbejdsgruppe, som skal klarlægge antal og behov for aflastning blandt personer med fysisk funktionsnedsættelse.²⁸

Herlev Kommune skriver, at det på sigt er nødvendigt at "se nærmere på" døgnaflastningstilbud til hjemmeboende

unge, botilbud til borgere med dobbeltdiagnose (psykisk syg og misbruger), uddannelses- og beskæftigelsestilbud til unge med store kommunikationshandicap og fysisk handicap mv.²⁹

Overtagelse af regionale tilbud

To kommuner i Region Hovedstaden gør sig i forbindelse med redegørelserne overvejelser om eventuelle overtagelser af regionale tilbud. I **Hillerød** vurderes det *ikke* som hensigtsmæssigt at overtage flere af de regionale tilbud beliggende i kommunen.³⁰

Ballerup anbefaler derimod, at der igangsættes drøftelser omkring et § 108-tilbud beliggende i Ballerup, hvor kommunen selv er handlekommune for samtlige beboere.³¹

²⁸ Ballerup Kommunes efterspørgselsredegørelse, § 36, § 67 stk. 2, aflastning og § 107, aflastning.

²⁹ "Rammeredegørelse 2008 på Social- og Specialundervisningsområdet", notat fra Herlev Kommune af 3/4 2007.

³⁰ Referat fra møde i Hillerød Byråd, 25/4 2007.

³¹ Ballerup Kommunes efterspørgselsredegørelse, indledning.

Region Sjælland

Hovedtræk i Sjællands redegørelser

- Relativt detaljerede redegørelser med mange målgrupper og både udbud og efterspørgsel.
- Knap 30% af kommunerne udtrykker overvejelser om i højere grad at anvende egne tilbud.
- Særligt for dagtilbud til handicappede børne- og ungeområdet ønskes løsninger i nærmiljøet eller integrering i normalinstitutionerne.

Region Sjællands skabelon til de kommunale redegørelser

Redegørelserne fra Region Sjælland indeholder både efterspørgsel og udbud. Skabelonen er udarbejdet med udgangspunkt i paragrafferne fra Lov om Social Service. For en del af paragrafferne er der yderligere en opdeling i målgrupper, som varierer for de forskellige tilbud. Region Sjællands redegørelser har en relativt detaljeret opdeling sammenlignet med Syddanmark, Midtjylland og Nordjylland.

Efterspørgsel

Kommunerne skal kun angive deres behov for pladser i Region Sjælland inden for rammeaftalens område; efterspørgsel uden for Region Sjælland oplyses ikke i redegørelsen. Det fremgår ikke af skabelonen, om der er tale om helårspladser. De fleste kommuner har udfyldt alle tabeller. Vordingborg har dog kun anført den forventede efterspørgsel for 2008 og ikke for 2009 og frem. Det samme gælder Sorø på børne- og ungeområdet. Enkelte kommuner har haft problemer med at opdele efterspørgslen på målgrupper. Fx har Faxe og Roskilde ikke kunnet opdele efterspørgslen efter § 32-tilbud på målgrupperne nedsat fysisk funktionsevne, psykisk udviklingshæmning og autisme.³²

For efterspørgslen skal der tages udgangspunkt i kommunen som *handlekommune*. Det sker imidlertid ikke helt konsekvent. Slagelse Kommune opgiver under § 108, at kommunen efterspørger 11 pladser til personer med fysisk funktionshæmning. I bemærkningerne står imidlertid, at kommunen ikke selv har tilbud til længevarende ophold til denne gruppe, men at kommunen har 11 borgere på Lundebo i Sorø, hvor Slagelse er *beta-lingkommune*.³³

Der findes et felt til det indmeldte tal fra redegørelsen for 2007 i skabelonen. Der er imidlertid ændret på de fleste af målgrupperne, hvorfor mange kommuner har ladet feltet stå tomt. Der er dog også kommuner, der på trods af de ændrede målgrupper har angivet et tal, mange steder med en kommentar om, at der sidste år var fejl i tallene, at der sidste år for en given målgruppe var taget udgangspunkt i kommunen som betalingskommune, eller at der i år er brugt en ændret opgørelsesmetode. Det er derfor vanskeligt at sammenligne tallene fra redegørelsen for 2008 med sidste års redegørelse.

Efter hver målgruppe er der tekstfelter, hvor kommunerne skal angive 1) begrundelser for ændring i efterspørgslen og 2) de strategiske beslutninger, som kommunen har truffet, eller som vil blive truffet i den nærmeste fremtid, som kan have betydning for kommunens samlede efterspørgsel af pladser inden for rammeaftalen. Disse felter har kommunerne været relativt flittige til at benytte. Ændringer i tallene forklares dog oftest med ændring i målgrupper, fejl sidste år eller nye opgørelsesmetoder, jf. ovenfor.

Sidst i redegørelsen findes et tekstfelt, hvor kommunerne skal opsummere de begrundelser for eventuelle væsentlige afvigelser i det forventede fremtidige forbrug, som er fremgået i forbindelse med de enkelte tilbud. Derudover skal kommunerne svare på, 1) om de har ønsker til udvikling af de tilbud, som er omfattet af rammeaftalen, og 2) om de planlægger eller har gennemført ændringer i forebyggende foranstaltninger eller omfanget af opgaver, som kommunen løser selv, så det har indflydelse på områder omfattet af rammeaftalen. Kommunerne skal endvidere oplyse, 3) om de planlægger ændringer i de tilbud, de driver, som vil have konsekvens for andre kommuner, og endelig skal kommunerne opgive 4) øvrige forhold, som kan være vigtige i forbindelse med rammeaftalen. Det er ikke alle kommuner, der har været lige gode til at benytte disse felter, selvom de under de enkelte målgrupper har nævnt ændringer, som kunne være relevante at opsummere.

Udbud

På udbudssiden skal kommunerne anføre tilbud drevet af kommunen inden for rammeaftalen. Udbuddet opdeles på målgrupper, men samme tilbud og samme pladser

³² Faxe Kommunes redegørelse s. 4, Roskilde Kommunes redegørelse s. 3.

³³ Slagelse Kommunes redegørelse s. 25.

---

kan godt optræde flere gange i redegørelserne. Det er fx tilfældet for Sorø's tilbud Værksteds- og Aktivitetscentret Kolonien Filadelfia, som optræder med 33 pladser under både § 103 og § 104.³⁴ For udbud opgives det samlede antal pladser, pladser der er belagt med personer fra kommuner uden for Region Sjælland samt pladser til rådighed for kommunerne i regionen.

Udvikling i forventet forbrug

Det er som nævnt vanskeligt at sammenligne tallene fra redegørelserne for 2007 med redegørelserne for 2008. Odsherred Kommune påpeger, at *"en forbedring af skabelonen må ikke medføre, at det bliver svært at sammenligne med tidligere års indberetninger."*³⁵

I redegørelsen for 2008 er efterspørgslen for 2008 næsten helt konsekvent fremskrevet til de kommende år. Der er således ingen udvikling i forventet forbrug at spore i talmaterialet.

Tendenser i bemærkninger og sagsfremstillinger

Fem af regionens 17 kommuner giver i sagsfremstilling eller redegørelse udtryk for, at de sigter mod i højere grad at benytte løsninger i nærmiljøet på et eller flere områder, enten ved at etablere nye tilbud, ved at udbygge eller udvikle eksisterende tilbud, eller ved at arbejde på at integrere børn med lettere handicap i egne dagtilbud. Derudover angiver to kommuner, at de er i gang med analyser eller idéoplæg omkring etablering af lokale løsninger på forskellige områder.

Greve, Lejre, Odsherred, Sorø og **Køge** udtrykker alle overvejelser om at integrere handicappede børn i egne dagtilbud eller at etablere løsninger for børn og unge i nærmiljøet.

Greve Kommune har i april 2007 afsluttet en analyse af

muligheder for at etablere lokale løsninger til børn og unge med hhv. psykisk udviklingshæmning og autisme. Det angives dog ikke, hvad konklusionen blev.³⁶

Lejre Kommune forventer uændret forbrug af § 32-pladser, men vil dog *"fokusere på mulighederne for at inkludere lettere handicappede børn i egne dagtilbud (mild specialisering)"*. Det gælder både børn og unge med nedsat fysisk funktionsevne, autisme og psykisk udviklingshæmning.³⁷

Sorø Kommune skriver tilsvarende, at kommunen arbejder målrettet med inkludering af børn med nedsat fysisk funktionsevne, psykisk udviklingshæmning og autisme inden for normalområdet.³⁸

Køge Kommune angiver i forbindelse med efterspørgslen efter § 32-pladser til fysisk handicappede og psykisk udviklingshæmmede, at kommunen *"har truffet beslutning om, at børn så vidt mulig skal blive i deres nærmiljø"*.³⁹

Odsherred Kommune indfører mild specialisering i kommunale daginstitutioner, hvilket forventes at medføre et lille fald i efterspørgslen efter pladser til børn med nedsat fysisk funktionsevne og autisme. På døgnområdet angiver Odsherred endvidere, at kommunen på sigt forventer at etablere *"egentlige døgntilbud til børn og unge"* for at imødekomme efterspørgslen. Der er både overvejelser om etablering af døgntilbud til autister og et aflastningstilbud.⁴⁰

Enkelte kommuner udtrykker overvejelser om ændringer på voksenområdet. **Guldborgsund Kommune**, som har en lang række overvejelser omkring tilpasning og udvikling på udbudssiden, ønsker at etablere tilbud til fysisk handicappede, således at Guldborgsunds borgere kan vælge et lokalt tilbud: *"Med udgangspunkt i nærhedsprincippet ønsker Guldborgsund Kommune at etablere tilbud for fysisk handicappede, både dag- og døgntilbud. Etablering af tilbud til fysisk handicappede vil være en vigtig del af kommunens indsats for at sikre, at alle borgere kan leve et godt liv i deres hjem og i deres nærmiljø."*

³⁴ Sorø Kommunes redegørelse, § 103 og § 104.

³⁵ Odsherred Kommunes redegørelse s. 44.

³⁶ Greve Kommunes redegørelse s. 4f.

³⁷ Lejre Kommunes redegørelse s. 4f.

³⁸ Sorø Kommunes redegørelse s. 3f.

³⁹ Køge Kommunes redegørelse s. 3f.

⁴⁰ Odsherred Kommunes redegørelse, s. 4, 6, 11 og 14 og 42.

---

ringen vil ske i en sådan sammenhæng, at der kan opbygges ekspertise på området.”⁴¹

Kalundborg Kommune har igangsat arbejde med et idéoplæg omkring kommunale pladser (bofællesskab) og akutpladser til gruppen af sindslidende. En eventuel etablering af sådanne pladser vil dog ifølge redegørelsen kun påvirke anbringelserne inden for rammeaftalen med en enkelt plads.⁴²

Endelig mangler Roskilde Kommune fem pladser inden for § 108 til personer, der er psykisk syge, udadreage-

rende, personfarlige og som regel misbrugende. Disse befinder sig pt. i mindre egnede tilbud eller private tilbud, ”hvorfor kommunen ved hjemtagelse vil finansiere pladserne”.⁴³

Overtagelse af regionale tilbud

Af den politiske behandling af redegørelsen i **Roskilde Kommune** fremgår, at Socialudvalget ønsker en vurdering af evt. overtagelse af de sidste regionalt drevne tilbud beliggende i Roskilde Kommune.⁴⁴ Det drejer sig om seks tilbud.

⁴¹ ”Notat til redegørelse for rammeaftale 2008”, notat fra Guldborgsund Kommune, bilag til referat fra møde i Guldborgsund Kommunes Social- og Sundhedsudvalg 28/3 2007.

⁴² Kalundborg Kommunes redegørelse s. 32.

⁴³ Roskilde Kommunes redegørelse s. 32.

⁴⁴ Referat fra møde i Roskildes kommunalbestyrelse, 25/4 2007.

Region Syddanmark

Hovedtræk i Syddanmarks redegørelser

- Redegørelserne indeholder relativt få målgrupper og angiver kun efterspørgsel.
- Tallene viser et fald i forventet efterspørgsel efter døgntilbud til handicappede børn og unge i regionen som helhed fra 2007 til 2008.
- Flere kommuner, herunder de store kommuner Odense og Vejle, udtrykker generelle ønsker om i højere grad at benytte egne tilbud til egne borgere.

Region Syddanmarks skabelon

I Region Syddanmark har kommunerne angivet deres forventede forbrug inden for regionen. Derudover har de skullet angive, hvis de forventer ændringer i forbruget af hver af de øvrige regioners tilbud. Efterspørgslen er opdelt på tilbud, for hvilke det angives, hvilken paragraf i serviceloven, de hører ind under.

Der tages udgangspunkt i et betalingskommuneperspektiv. Den regionale skabelon for redegørelserne indeholder relativt få målgrupper. På børne- og ungeområdet opdeles dagtilbud og døgntilbud ikke på målgruppe. På voksenområdet angives hhv. beskyttet beskæftigelse og aktivitets- og samværstilbud (§§ 103 og 104) og midlertidigt og længevarende ophold til voksne handicappede (§§ 107 og 108) samlet. Tallene er dog opdelt på tilbud til hhv. psykisk handicappede, fysisk handicappede og sindslidende.

Region Syddanmark har benyttet den samme målgruppeinddeling i år som sidste år. Tallet for det forventede forbrug i 2007 fra sidste års redegørelse opgives dog ikke i redegørelsen for 2008, hvilket gør det vanskeligere at få et overblik over udviklingstendenser i regionen.

Under hver enkelt målgruppe skal kommunerne skrive eventuelle supplerende bemærkninger til det forventede forbrug i forhold til det konkrete tilbud eller målgruppen som helhed. Derudover findes sidst i redegørelserne en række tekstfelter. Her skal kommunerne 1) begrunde eventuelle ændringer i det forventede fremtidige forbrug samt angive anskaffelsessum og huslejeniveau for nyetablerede ældreboliger. 2) kommunen kan beskrive særlige indholdsmæssige krav eller ønsker om udvikling af til-

buddene. 3) kommunen skal anføre, hvis den planlægger eller allerede har gennemført ændringer, der vil påvirke dens efterspørgsel efter tilbud, der er omfattet af rammeaftalen. Herunder skal anføres mere langsigtede planer på forebyggelsesområdet, og 4) det skal også angives, hvis kommunen planlægger ændringer af tilbud, som vil kunne påvirke andre kommuners anvendelse af tilbuddet. Endelig er der et tekstfelt, hvor kommunerne kan angive andre oplysninger af betydning for rammeaftalen. Kommunerne har primært beskrevet planlagte ændringer i efterspørgsel eller udbud af tilbud (pkt. 3 og 4), mens kun en enkelt kommune har brugt tekstfeltet, hvor indholdsmæssige krav til tilbuddene kan formuleres.

Udvikling i forventet forbrug

Målgrupperne i redegørelserne for 2007 og for 2008 er som nævnt de samme, hvorfor det skulle være muligt at sammenligne de indmeldte tal fra de to år. På voksenområdet er der dog en vis forvirring: Tilbud efter §§ 103 og 104 er i en del tilfælde kategoriseret under overskriften døgntilbud, ligesom botilbud efter § 108 er røget ind under overskriften dagtilbud. Det gør sig især gældende i redegørelserne for 2007, men også til dels i 2008. Derfor er det vanskeligt at sammenligne tallene fra de to år.

På børneområdet er det muligt at sammenligne.⁴⁵ Tallene viser, at den forventede efterspørgsel efter dagtilbud til handicappede børn og unge er stabil for 2007 (tal fra redegørelsen for 2007), 2008 og 2009 (tal fra redegørelsen for 2008). Der er derimod sket en udvikling i efterspørgslen efter døgntilbud til handicappede børn og unge inden for rammeaftalen. I redegørelsen for 2007 blev behovet for 2007 for alle kommunerne i regionen samlet indmeldt til at være 273 pladser (herunder 3,3 pladser i plejefamilie efter § 66). I redegørelsen for 2008 er behovet for samme type pladser i 2008 angivet til at være i alt 210,6 pladser for hele regionen (herunder 3,9 § 66-pladser). Dvs. at den forventede efterspørgsel for 2008 er knap 23% mindre end den efterspørgsel, der sidste år blev forudsat for 2007. Det er Esbjerg, Odense, Svendborg, Faaborg-Midtfyn, Nyborg og Varde, der primært står for nedgangen. Dette fald i efterspørgslen over de to år fremgår ikke af Region Syddanmarks udkast til rammeaftalen for 2008, da der her udelukkende ses på forholdet

⁴⁵ Her er der dog også en vis forvirring. I redegørelsen for 2007 er tre bestemte institutioner (Platanhaven, Børnehusene afd. Nyborg og Børnehusene afd. Svendborg) under hhv. § 32 og 67.2 i 2007 røget ind under de forkerte kategorier, så dagtilbud står under døgntilbud og omvendt, mens de i redegørelsen for 2008 er på rette plads. For at få et tal fra sidste år, der kan sammenlignes med dette års tal, er der derfor taget udgangspunkt i efterspørgslen efter pladser på de enkelte institutioner.

---

mellem det faktiske forbrug i 2006 og forventningerne til forbruget i de kommende år. For at kunne se udviklingen, er det derfor nødvendigt at kigge på talmaterialet fra begge års redegørelser eller rammeaftaler. Tallene for den forventede efterspørgsel er i de fleste tilfælde en fremskrivning af det faktiske forbrug for hhv. 2005 og 2006. Det faktiske forbrug er således faldet fra 2005 til 2006.

Tendenser i bemærkninger og sagsfremstillinger

Der er generelt ret få bemærkninger i redegørelserne fra Region Syddanmark, sammenlignet med de øvrige regioner. Fire af regionens 22 kommuner angiver, at de generelt i højere grad vil satse på egne tilbud til egne borgere, mens tre andre kommuner på helt konkrete, afgrænsede områder angiver, at de vil oprette eller i højere grad anvende egne pladser.

Fredericia Kommune angiver, at det generelt vurderes løbende, om det er muligt at lave lokalt forankrede tilbud. Der peges specielt på socialpsykiatrien, hvor kommunen vil se på, om der kan etableres lokale alternativer til ophold på Syrenparken/Nestlegården inden for de næste to-tre år. Det overvejes også at oprette lokale døgntilbud til udviklingshæmmede, hvis målgruppen er tilstrækkelig stor, og hvis det er muligt at etablere den nødvendige ekspertise til løsning af opgaven.⁴⁶

Odense Kommune skriver som bemærkning på voksenområdet, at der vil være forventninger om, at kommunen i højere grad anvender egne tilbud til egne borgere fremover. Det gælder både dagtilbud og døgntilbud til psykisk handicappede, til fysisk handicappede og til sindslidende.⁴⁷ I sagsfremstillingen til den politiske behandling i Odense Kommune bemærkes derudover:

På handicap- og psykiatriområdet er der en nettoventeliste på 119 personer, som ikke er medtaget i det forventede

behov for pladser i den kommunale redegørelse. Det skyldes, at Handicap- og Psykiatriafdelingen ikke råder over ressourcer til at betale for dette behov. Handicap- og Psykiatriafdelingen har således valgt ikke at efterspørge pladser, som afdelingen ikke har ressourcer til at afholde udgifterne for.⁴⁸

Tønder Kommune angiver, at "der er en tendens til øget hjemtagning over tid. Konsekvensen er et faldende forbrug af eksterne pladser samtidig med et øget forbrug af egne pladser".⁴⁹ Af redegørelsen fremgår, at Tønder konkret overvejer at etablere flere socialpsykiatriske botilbud i kommunen, men at det ikke har udmøntet sig i konkrete planer.⁵⁰

Vejle Kommune skriver, at det over tid forventes, at borgere fra kommunen "i meget vid udstrækning visiteres til tilbud beliggende i Vejle Kommune. Dette kan i forhold til nyvisitationer få betydning for forbruget af pladser i andre kommuner. På nuværende tidspunkt er det imidlertid ikke muligt at sige noget mere konkret herom". I forhold til døgntilbud til handicappede børn og unge forventer Vejle uændret forbrug af pladser, men kommunen går i gang med at analysere den samlede indsats på børnehandicapområdet, hvor resultatet kan blive ændringer i behovet for døgntilbudspladser i de kommende år.⁵¹

Assens Kommune etablerer to aflastningspladser til psykisk handicappede i et eksisterende tilbud (Asabo), hvilket ifølge bemærkningen vil betyde, at efterspørgslen efter pladser i tilbud i Faaborg-Midtfyn vil mindskes betydeligt.⁵²

Faaborg-Midtfyn overvejer at finde dagtilbud i eget regi til to daghjembrugere, der pt. er indskrevet i et tilbud i Svendborg Kommune.⁵³

Kolding Kommune angiver, at "nedgangen i forventet brug af Børne- og Ungecentret Vejle fjord skyldes øget brug

⁴⁶ Referat fra møde i Fredericia Kommunes Socialudvalg, 24/4 2007.

⁴⁷ Odense Kommunes redegørelse s. 9, 11, 13 og 18.

⁴⁸ Referat fra møde i Odense Kommunes Ældre- og handicapudvalg 24/4 2007.

⁴⁹ Referat fra møde i Tønders kommunalbestyrelse 26/4 2007.

⁵⁰ Tønder Kommunes redegørelse s. 12.

⁵¹ Vejle Kommunes redegørelse s. 4 og 20.

⁵² Assens Kommunes redegørelse s. 21.

⁵³ Faaborg-Midtfyn Kommunes redegørelse s. 9.

⁵⁴ Kolding Kommunes redegørelse s. 2.

---

af egne institutioner".⁵⁴

Endelig skriver **Esbjerg Kommune**, at redegørelsen overvejende forudsætter en fortsættelse af det hidtidige forbrugsmønster. Der henvises imidlertid også til justeringer, der blev besluttet med vedtagelsen af budget 2007.⁵⁵ Esbjerg angiver derudover, at brugerne på Socialpsykiatrisk Behandlingscenter Birkevungen, afdelingen i Vejen "påregnes at få et andet tilbud inden udgangen af 2007."⁵⁶ Det fremgår ikke, om dette andet tilbud er i kommunens eget regi.

Overtagelse af regionale tilbud

Odense Kommune ønsker at indlede forhandlinger med

Region Syddanmark med henblik på overtagelse af et døgntilbud til psykisk handicappede (Tornhuset) og et døgntilbud til sindslidende (Kollegiet Rømersvej).⁵⁷

Vejle Kommune angiver i redegørelsen, at den ønsker at overtage flere tilbud, som på nuværende tidspunkt drives af Region Syddanmark. Det drejer sig om syv tilbud. Det betragtes "alene denne overtagelse som et skift i driftsherre, og det forventes således ikke, at en kommunal overtagelse vil medføre ændringer i hverken tilbuddenes indhold eller kvalitet. Der er tale om specialiserede tilbud, som er kendt for en høj kvalitet i indsatsen - dette vil naturligvis blive videreført i regi af Vejle Kommune."⁵⁸

⁵⁵ Referat af møde i Esbjergs kommunalbestyrelse 7/5 2007.

⁵⁶ Esbjerg Kommunes redegørelse s.12.

⁵⁷ Odense Kommunes redegørelse s. 9 og 16.

⁵⁸ Vejle Kommunes redegørelse s. 21. Som tidligere nævnt har Vejle Kommune besluttet at overtage de nævnte tilbud pr. 1. januar 2008

Region Nordjylland

Hovedtræk i Nordjyllands redegørelser

- Overskuelige redegørelser med meget få målgrupper.
- Svagt stigende forventet efterspørgsel efter bo- og aktivitetstilbud til voksne, primært psykisk handicappede og sindslidende, fra 2008 til 2009.
- Knap halvdelen af kommunerne overvejer eller planlægger oprettelse eller udvidelse af egne tilbud, særligt i forhold til sindslidende voksne.

Region Nordjyllands skabelon til de kommunale redegørelser

Redegørelserne fra kommunerne i Region Nordjylland indeholder oplysninger om det forventede forbrug inden for og uden for regionen. Efterspørgslen ses med udgangspunkt i kommunen som handlekommune. Det fremgår tydeligt, hvor der er tale om helårspladser, og hvor der er tale om antal personer. Kommunerne har stort set angivet den forventede efterspørgsel på alle områder med undtagelse af Frederikshavn, som ikke har angivet forventet forbrug i de kommende år for nogen målgrupper, og Morsø, som mangler tal for beskyttet beskæftigelse. Kun Morsø Kommune forventer et ændret forbrug uden for regionen.⁵⁹

Efterspørgslen er opdelt på meget få målgrupper sammenlignet med de øvrige regioner. Fx angives et samlet tal for pladsbehovet til handicappede børn og unge, som dækker over både dagtilbud (§32) og døgntilbud (§67 stk. 2) for såvel fysisk som psykisk handicappede. På voksenområdet er efterspørgslen opdelt på fysisk handicappede, psykisk handicappede og sindslidende.

Efterspørgslen er ikke opdelt efter tilbudstyper, dvs. om der er tale om midlertidigt eller længerevarende ophold eller aktivitets- og samværstilbud. Efterspørgslen efter beskyttet beskæftigelse (§103) opgøres dog særskilt.

De få målgrupper gør skabelonen overskuelig, men giver ikke et særligt detaljeret overblik over kommunernes planer, ligesom det må gøre det vanskeligt at bruge redegørelserne som et planlægningsværktøj. De indmeldte tal fra redegørelsen for 2007 er ikke med i redegørelsen for 2008, hvilket gør det sværere at få et overblik over udviklingstendenserne i regionen.

For hver målgruppe angives ud over det forventede forbrug i og uden for regionen også 1) kommunernes indholdsmæssige krav til tilbuddene, 2) forebyggende foranstaltninger og egen opgaveløsning, og 3) øvrige oplysninger. Stort set ingen kommuner bruger redegørelserne til at formulere indholdsmæssige krav til tilbuddene. En del kommuner beskriver derimod overvejelser eller planer om at etablere nye tilbud eller iværksætte forebyggende foranstaltninger (udfyldes nedenfor).

Udvikling i forventet forbrug

Redegørelserne for 2007 og for 2008 kan kun sammenlignes på børne- og ungeområdet. På voksenområdet er der sket ændring, idet beskyttet beskæftigelse i redegørelsen for 2008 indgår som et selvstændigt tilbud. Tallene viser, at der på børne- og ungeområdet er en stabil efterspørgsel inden for regionen efter dag- og døgntilbud i årene 2007, 2008 og 2009. Morsø Kommune efterspørger dog færre pladser uden for regionen.

På voksenområdet angiver de fleste kommuner det samme forventede forbrug i 2008 og 2009. Hjørring, Vesthimmerland og Aalborg forudser dog en stigende efterspørgsel efter pladser i bo- og aktivitetstilbud, særligt til psykisk handicappede og sindslidende. For regionen som helhed er der tale om en stigning på knap 2% i efterspørgslen efter bo- og aktivitetstilbud. Morsø Kommune efterspørger færre pladser uden for regionen i de kommende år.

Tendenser i bemærkninger og sagsfremstillinger

En del af kommunerne i Region Nordjylland beskriver planer om eller overvejelser om oprettelse af egne tilbud for forskellige målgrupper. I alt fem af regionens 11 kommuner beskriver overvejelser, som må forstås således, at kommunen i højere grad planlægger at være selvforsynende med tilbud. Derudover overvejer nogle kommuner at udvide eksisterende tilbud inden for rammeaftalens bestemmelser.

Det er især på voksenområdet, at kommunerne lufter overvejelser om at oprette flere egne tilbud. Kun en enkelt kommune, **Morsø**, overvejer at oprette et nyt døgntil-

⁵⁹ Morsø Kommunes redegørelse s. 4 og 9.

---

bud på børne- og ungeområdet som et alternativ til tilbud uden for kommunen.⁶⁰

Derudover skriver **Rebild Kommune**, at den indgår i drøftelser vedrørende behov og muligheder for kapacitetsudvidelse på specialbørnehjemmene (inden for rammeaftalen).⁶¹

For målgruppen sindslidende har fem kommuner formuleret overvejelser. **Hjørring Kommune** angiver, at den overvejer at oprette lokale tilbud.⁶²

Brønderslev Kommune overvejer at ændre et eksisterende § 107-tilbud, så det tilpasses mere til den lokale efterspørgsel samt at etablere et nyt § 108-botilbud til sindslidende.⁶³

Morsø Kommune angiver, at den på sigt forventer reduceret behov for forbrug af tilbud til sindslidende i rammeaftaleregulering som følge af en forbedret indsats i kommunens egne opgaver og forebyggende foranstaltninger.⁶⁴

Vesthimmerland Kommune angiver, at den vil kortlægge mulighederne for i større omfang at tilbyde løsninger til sindslidende i nærmiljøet.⁶⁵

Endelig skriver **Thisted Kommune**, at den udvider et eksisterende tilbud til sindslidende med fire pladser.⁶⁶

For målgruppen fysisk handicappede voksne angiver **Frederikshavn Kommune**, at den overvejer at oprette egne tilbud til voksne hjerneskadede, hvilket i så fald kan føre til hjemtagelse.⁶⁷ **Hjørring Kommune** har allerede oprettet botilbud til målgruppen med fem pladser⁶⁸, mens **Vesthimmerland** pt. er ved at opføre boliger primært til egne borgere. Vesthimmerland udtrykker ønske om at arbejde sammen med andre kommuner og med Region Nordjylland for *"at dygtiggøre os og kvalificere tilbuddene meget bredt set."*⁶⁹

Morsø Kommune angiver, at den øger indsatsen på genoptræningsområdet, hvilket kan betyde, at nogle brugere hurtigere kan komme tilbage til eget hjem. Dette modsvarer dog af en forventet øget tilgang på området. For målgruppen psykisk handicappede angiver Morsø Kommune, at den i fremtiden vil benytte tilbud, der ligger tættere på hjemkommunen. Det vil dog ikke betyde hjemtagelse, men vil ske ved, at nyvisiteringer sker tættere ved kommunen.⁷⁰

Brønderslev Kommune angiver, at den vil igangsætte en kulegravning på hjemløseområdet, som kan afdække behovet for forebyggende foranstaltninger og ændret egen opgaveløsning. Brønderslev skriver endvidere, at den på misbrugsområdet påtænker en tættere opfølgning og social støtte med udgangspunkt i nærmiljøet. Pt. overvejes det at etablere væresteder.⁷¹

⁶⁰ Morsø Kommunes redegørelse s. 5.

⁶¹ Rebild Kommunes redegørelse s. 4.

⁶² Hjørring Kommunes redegørelse s. 11.

⁶³ Brønderslev Kommunes redegørelse s. 15.

⁶⁴ Morsø Kommunes redegørelse s. 16.

⁶⁵ Vesthimmerland Kommunes redegørelse s. 13.

⁶⁶ Thisted Kommunes redegørelse s. 13.

⁶⁷ Frederikshavns Kommunes redegørelse s. 11.

⁶⁸ Hjørring Kommunes redegørelse s. 8.

⁶⁹ Vesthimmerland Kommunes redegørelse s. 10-11.

⁷⁰ Morsø Kommunes redegørelse s. 10f.

⁷¹ Brønderslev Kommunes redegørelse s. 23 og 35.

Region Midtjylland

Hovedtræk i Midtjyllands redegørelser

- Pga. fejl i de indsendte redegørelser er talmaterialet endnu ikke tilgængeligt.
- Otte af regionens 19 kommuner overvejer eller planlægger at etablere eller udvide egne tilbud på et enkelt eller flere områder.
- Flere kommuner lægger op til tværkommunale samarbejder.

Forsinkelse i talmaterialet

Region Midtjylland vurderede i starten af maj, at der var så mange fejl i talmaterialet, at redegørelserne måtte retur til kommunerne. Kommunerne fik frem til 29. maj til at indberette de rigtige tal, hvorefter planen var, at redegørelserne skulle ligge på nettet fra 1. juni. I starten af juni var der imidlertid stadig uklarheder i talmaterialet sådan, at de korrekte redegørelser først vil være tilgængelige medio juni.

Det har derfor ikke været muligt at gennemgå talmaterialet fra redegørelserne fra Region Midtjylland inden for den fastsatte tidsramme for denne analyse. En enkelt kommune (Hedensted) har sin redegørelse til at ligge online, hvilket har gjort det muligt at se på indholdet i Region Midtjyllands skabelon. Regionen har derudover lavet en oversigt over den tekstmæssige del af de kommunale redegørelser, hvilket danner grundlag for den efterfølgende analyse af tendenser i sagsfremstillinger og redegørelser.

Region Midtjyllands skabelon til de kommunale redegørelser

Redegørelserne fra Region Midtjylland indeholder kun efterspørgsel. Der angives et samlet tal for efterspørgslen inden for hver målgruppe, hvilket må være den samlede efterspørgsel såvel inden for som uden for regionen, da andet ikke angives. Det forventede forbrug skal ifølge regionens vejledning til kommunerne opgives i helårspladser og ud fra et betalingskommuneperspektiv. Der er ifølge samme vejledning anvendt samme målgruppeinddeling som i Tilbudsportalen.⁷² Under hver målgruppe angives både efterspørgslen efter botilbud og dagtilbud for de kommende fire år, hvilket gør redegørel-

serne relativt overskuelige.

Region Midtjylland har brugt den samme skabelon og samme målgruppeinddeling i dette års redegørelser som i redegørelsen for 2007, hvilket burde gøre det muligt at sammenligne sidste års indmeldte tal med de nye. De indmeldte tal fra redegørelsen for 2007 er dog ikke med i redegørelsen for 2008. I modsætning til skabelonerne for de øvrige regioner angives det heller ikke, hvor mange pladser der faktisk blev forbrugt på området i 2006. Disse to forhold gør det vanskeligt at bruge redegørelserne til at få overblik over, om der er sker en udvikling på de enkelte områder.

For hver målgruppe skal kommunerne opgive og uddybe forventede ændringer i forbrugsmønstret. Derudover kan kommunerne angive indholdsmæssige krav til tilbuddene. Sidst i redegørelsen findes også en række tekstfelter, hvor kommunen skal angive, 1) hvis den planlægger at løse opgaver eller igangsætte forebyggende foranstaltninger inden for rammeaftalens område, eller 2) hvis den planlægger at løse opgaver på specialundervisningsområdet. Derudover er der to tekstfelter, hvor kommunerne kan anføre "andre oplysninger" og "afsluttende bemærkninger".

Tendenser i bemærkninger og sagsfremstillinger

Styregruppen bag redegørelserne i Region Midtjylland har i år ønsket at lægge ekstra vægt på den beskrivende og begrundende del af redegørelserne. Oplevelsen er, at der sidste år blev lagt stor vægt på den talmæssige del, men at det er "*kommunernes beskrivelser af ønsker og udviklingsbehov, der for alvor har betydning og kan bidrage til at skabe synlighed om fælles opmærksomhedspunkter på det sociale område*".⁷³ Mange kommuner i regionen har da også gjort en del ud af beskrivelserne i redegørelserne, hvor der bl.a. er en del tilkendegivelser af ønsker om øget egen opgaveløsning og beskrivelser af enkelte tiltag i forhold til tværkommunale samarbejder.

Otte af regionens 19 kommuner giver i sagsfremstillinger eller redegørelser udtryk for, at de på et eller flere områder overvejer eller planlægger at etablere eller udbygge

⁷² "Vejledning til de kommunale redegørelser i forbindelse med udarbejdelse af Rammeaftale 2008", Region Midtjylland 3/4 2007, www.socialportalen.rm.dk.

⁷³ "Vejledning til de kommunale redegørelser i forbindelse med udarbejdelse af Rammeaftale 2008", Region Midtjylland 3/4 2007, www.socialportalen.rm.dk.

---

egne tilbud. Regionens to største kommuner, Århus og Randers, udtrykker mere principielle ønsker om at være selvforsynende, mens de andre kommuner gør sig overvejelser på meget mere afgrænsede områder.

Århus Kommune skriver, at kommunens store befolkningsgrundlag "muliggør, at der findes en bred vifte af tilbud i kommunen, hvor der samtidig kan ydes en specialiseret indsats målrettet brugernes behov." Mere konkret forventer Århus Kommune en mindsket efterspørgsel efter døgntilbud til fysisk og psykisk handicappede børn og unge uden for kommunen, da flere forventes at modtage tilbud i kommunens eget regi. Det samme gør sig gældende for voksne fysisk handicappede og senhjerne-skadede, hvor kommunen i samarbejde med Neurocenter Hammel vil udvikle eksisterende tilbud og evt. etablere nye tilbud til voksne med senhjerneskade. For voksne sindslidende forventer Århus Kommune en faldende efterspørgsel i regionen og i andre kommuner som følge af en styrket rådgivningsindsats og skærpet opfølgning. Århus Kommune mener, at overdragelsen af tidligere amtslige tilbud til den kommunale socialpsykiatri giver muligheder for helhed og sammenhæng i indsatsen. Der er iværksat et arbejde med en udviklingsplan for området, hvor der særligt fokuseres på samarbejdet med behandlingspsykiatrien. På stofmisbrugsområdet forventer Århus selv at yde alle ambulante behandlingstilbud, men kommunen forventer fortsat at købe døgnbehandlingspladser hos andre udbydere. Århus forventer selv at yde alle relevante tilbud i forhold til hjemløse, og kommunen forventer på kort og langt sigt at være nettoudbyder inden for området. Århus Kommune understreger dog, at kommunen samtidig ønsker "fortsat at indgå i et samarbejde med de øvrige kommuner i regionen, herunder at stille (specialiserede) tilbud/ydelser til rådighed for de øvrige kommuner, der måtte ønske at benytte disse."⁷⁴

Randers Kommune angiver, at "forvaltningen arbejder ud fra en strategi om, at Randers Kommune efter kommunesammenlægningen har kapacitet til på sigt selv at drive

en række af forskellige tilbud til personer med handicap, med mindre faglige hensyn taler for andet." I forlængelse heraf redegøres for planer om at etablere et bofællesskab til unge autister og et tilbud om botræning for unge udviklingshæmmede. I forhold til senhjerneskadede ønsker Randers at udbygge sine dagtilbud og give en bredere vifte af tilbud. Randers forventer at ca. ti personer inden for denne målgruppe overgår til Randers Kommunes egne dagtilbud i løbet af 2008 og 2009. I forhold til unge personer med udviklingsforstyrrelser vil kommunen intensivere indsatsen med støtte i borgerens eget hjem. På sigt forventes det derfor, at antallet af foranstaltninger i form af ophold i et tilbud vil falde.⁷⁵

Hedensted forventer en reduktion i efterspørgslen efter dagtilbud til voksne sindslidende inden for rammeaftalens område. Der vil i stedet blive oprettet tilbud lokalt i kommunen. Det samme er tilfældet for beskyttet beskæftigelse.⁷⁶

Skive Kommune overvejer at etablere aktivitets- og samværstilbud til fysisk handicappede i kommunen,⁷⁷ mens **Horsens Kommune** angiver, at kommunen allerede har etableret sit eget specialrådgivnings- og behandlingstilbud til senhjerneskadede.⁷⁸

Ringkøbing-Skjern Kommune forventer et stigende behov for dagtilbudspladser. Det øgede behov vil blive søgt dækket inden for de eksisterende kommunale tilbud samt ved et samarbejde med kommunens museer om nye tilbud.⁷⁹

På misbrugsområdet angiver **Ikast-Brande Kommune**, at den arbejder på selv at løse en større del af opgaverne på misbrugs- og alkoholområdet med undtagelse af døgnbehandling, idet det vurderes, at kommunen vil kunne yde meget tilfredsstillende tilbud. Desuden ønsker Ikast-Brande at samarbejde med nabokommunerne på området "i det omfang, der vurderes behov og udviklingsmuligheder for. Dette blandt andet for at sikre, at de faglige kompetencer fastholdes og udvikles."⁸⁰

⁷⁴ Oversigt over den tekstmæssige del af de kommunale redegørelser fra Region Midtjylland, (www.socialportalen.rm.dk), s.2f., 5, 7ff., 14, 17 og 25.

⁷⁵ Referat fra møde i Randers Kommunes Socialudvalg 18/4 2007 samt oversigt over den tekstmæssige del af de kommunale redegørelser fra Region Midtjylland s. 5 og 9.

⁷⁶ Oversigt over den tekstmæssige del af de kommunale redegørelser fra Region Midtjylland s. 14 og 28.

⁷⁷ Oversigt over den tekstmæssige del af de kommunale redegørelser fra Region Midtjylland s. 7.

⁷⁸ Oversigt over den tekstmæssige del af de kommunale redegørelser fra Region Midtjylland s. 38.

⁷⁹ Oversigt over den tekstmæssige del af de kommunale redegørelser fra Region Midtjylland s. 10f.

⁸⁰ Referat fra møde i Ikast-Brandes Kommunalbestyrelse 30/4 2007.

Skanderborg Kommune skriver, at kommunen selv forestår stofmisbrugsbehandlingen pr. 1.1.2008. Der forventes dog fortsat at være behov for tilkøb af særlige specialiseret ydelser i Regionen.⁸¹

Igangsættelse af analyser

Enkelte kommuner skriver, at de er i gang med analyser eller udredninger på bestemte områder, uden at det i alle tilfælde står klart, hvad sigtet er.

Herning Kommune er i gang med analyser og overvejelser vedrørende hjerneskadeområdet.⁸²

Ringkøbing-Skjern Kommune vil i starten af 2008 foretage *"en kritisk gennemgang af forbrugsmønstret af døgn - pladser for psykisk og fysisk handicappede børn og unge. En del af denne gennemgang vil omhandle muligheden for i højere grad at tilbyde lokale tilbud for dele af målgruppen."* Derudover igangsætter Ringkøbing-Skjern i 2007 et udviklingsprojekt med henblik på en mere kvalificeret udredning og afklaring af børn og unge med ADHD, autisme eller som er generelt retarderet. Kommunen forventer, at det vil resultere i nogle mere præcise foranstaltningsforslag for disse børn og unge for så vidt angår familie-, fritids- og undervisnings-/pasningstilbud, hvilket kan få en indirekte effekt på forbruget af enkelte typer af døgntilbud.⁸³

Struer Kommune er i gang med en kulegravning af børne- og unge-specialområdet og af dagbeskæftigelsesområdet for psykisk handicappede. For kulegravningen på børne- og ungeområdet er hensigten at afdække overlap, rationaler og udviklingsmuligheder. Kommunen angiver, at det er uvist, om undersøgelserne vil føre til ændret forbrugsmønster.⁸⁴

Århus Kommune arbejder på at udforme en samlet udviklingsplan for hele døgnområdet for børn og unge. Kommunen forsøger derudover at etablere et præcist overblik over kommunens køb og salg af pladser inden

for voksenhandicapområdet til andre kommuner eller regioner, hvilket sammen med *"en specificeret venteliste til kommunens tilbud"* understøtte udviklingen af tilbud i kommunen. Derudover beskriver kommunen en række aktuelle behov for udvikling, udvidelse eller omstilling af bo- eller dagtilbud.⁸⁵

Tværkommunale samarbejder

Flere kommuner i regionen lægger op til at indgå i tværkommunale samarbejder på bestemte områder.

Ikast-Brande Kommune indgår i et samarbejde med bl.a. Herning på autismeområdet.⁸⁶ **Herning Kommune** konstaterer, at der er en stigende efterspørgsel efter pladser til autister. Kommunen er i gang med at udvide et tilbud til voksne autister og at udvikle et alternativt aflastnings- og eller klubtilbud til børn og unge med autismespektrumforstyrrelser. Af redegørelsens behandling i Social- og Sundhedsudvalget fremgår, at der ønskes en *"satsning på autismeområdet med fyrtårnsprojekt i samarbejde med andre kommuner."*⁸⁷ **Ikast-Brande** ønsker derudover som nævnt at samarbejde med nabokommunerne om udvikling af dagtilbud på misbrugsområdet.

Randers Kommune, der arbejder hen imod selv at drive flere tilbud, gør sig generelle overvejelser om samarbejde med andre kommuner om meget specialiserede områder: *"På de meget specialiserede områder, under hensyntagen til fagligheden, er forvaltningen indstillet på at indgå mellemkommunale samarbejder og aftaler. Mellekommunale samarbejder vil naturligt først og fremmest ske med kommunerne i nærområdet. Der er aktuelt indgået aftaler eller planlagt samarbejde med andre kommuner vedrørende hjælpemidler, specialrådgivning til børn og unge, samt samråd for domfældte udviklingshæmmede."*⁸⁸

Endelig skriver **Silkeborg Kommune**, at man i de kommende måneder og år vil afsøge nye samarbejdsflader til andre kommuner, men at det er uvist, om dette vil føre til ændringer i forhold til efterspørgslen af regionale tilbud.⁸⁹

⁸¹ Oversigt over den tekstmæssige del af de kommunale redegørelser fra Region Midtjylland s. 19.

⁸² Oversigt over den tekstmæssige del af de kommunale redegørelser fra Region Midtjylland s. 6.

⁸³ Oversigt over den tekstmæssige del af de kommunale redegørelser fra Region Midtjylland s. 39ff.

⁸⁴ Oversigt over den tekstmæssige del af de kommunale redegørelser fra Region Midtjylland s. 4 og 12.

⁸⁵ Oversigt over den tekstmæssige del af de kommunale redegørelser fra Region Midtjylland s. 2f., 7ff.

⁸⁶ Referat fra møde i Ikast-Brandes Kommunalbestyrelse 30/4 2007.

⁸⁷ Referat fra møde i Hernings Social- og Sundhedsudvalg, 16/4 2007.

⁸⁸ Referat fra møde i Randers Kommunes Socialudvalg 18/4 2007.

⁸⁹ Oversigt over den tekstmæssige del af de kommunale redegørelser fra Region Midtjylland s. 43.

Appendiks: Datagrundlag og metode

Analysen baserer sig på de aktuelle redegørelser fra 78 kommuner samt på sidste års redegørelser. Redegørelserne er omfattet af offentlighedsloven og skal derfor udleveres efter anmodning. Frederiksberg har primo juni endnu ikke afleveret en redegørelse for 2008. Vallensbæk og Dragør har pga. de forpligtende samarbejder ikke afleveret selvstændige redegørelser, men er omfattet af redegørelserne fra hhv. Ishøj og Tårnby. Region Midtjylland har vurderet, at der var så mange fejl i talmaterialet, at redegørelserne er blevet sendt retur til kommunerne og endnu ikke er tilgængelige primo juni. Analysen af redegørelserne i Region Midtjylland baserer sig derfor på en oversigt over den tekstmæssige del af de kommunale redegørelser, som regionen har udarbejdet. Derudover har Hedensted Kommune sin redegørelse til at ligge online, hvilket har gjort det muligt at se på, hvad redegørelserne fra Region Midtjylland indeholder.

Nogle af redegørelserne indeholder ud over tal for efterspørgslen også tal for kommunernes udbud inden for rammeaftalens område. Der er kun set på tallene for efterspørgsel. Der ses også kun på den del, der handler om sociale tilbud efter Lov om social service, mens det almene ældreboligområde (efter Lov om almene boliger mv.) samt specialundervisning (efter Lov om specialundervisning for voksne) er udeladt af analysen.

Tallene for forventet forbrug er for hver enkelt tilbudstype forsøgt sammenlignet med tallene fra sidste års redegørelse. Det forventede forbrug for 2007 fra sidste års redegørelse er sammenholdt med det forventede forbrug for 2008 og 2009 fra dette års redegørelse. Som det fremgår under de enkelte regioner, er det imidlertid vanskeligt at sammenligne redegørelserne for de to år pga. ændringer i målgrupper, ændringer i opgørelsesmetoder,

fejl i sidste års indberetninger og huller og uklarheder i det aktuelle talmateriale. Pga. forskellige målgrupper, opgørelsesmetoder mv. er det heller ikke muligt at sammenholde tallene på tværs af regioner.

Derudover er sagsfremstillingerne fra den politiske behandling af dette års redegørelser gennemlæst. I det omfang der findes supplerende bilag eller notater, er disse også inddraget. Ultimo maj var det muligt at finde sagsfremstillingen på hjemmesiden i 81 kommuner. Sagsfremstillingerne indeholder imidlertid i de fleste tilfælde blot en gennemgang af formålet med redegørelserne. I nogle tilfælde kan der dog også findes mere strategiske overvejelser her. Sagsfremstillinger og kvalitative bemærkninger i redegørelserne samt supplerende notater er analyseret med henblik på at finde tværgående tendenser. Der er især lagt vægt på:

- Kommunernes overvejelser eller planer om at etablere eller udvide egne tilbud med henblik på i højere grad at dække egne borgeres behov.
- Kommunernes planer om at igangsætte analyser og kulegravninger.
- Kommunernes ytringer om tværkommunale samarbejder.
- Kommunernes ønsker om at overtage flere regionale tilbud.

Derimod er bemærkninger om indholdsmæssige krav til tilbuddene, om diverse forebyggende foranstaltninger, om op- eller nedjusteringer pga. flere eller færre borgere i målgruppen, om uudnyttet kapacitet eller venteliste o.l. af tidsmæssige årsager ikke medtaget.

Socialpædagogernes Landsforbund

Brolæggerstræde 9
1211 København K

Telefon 3396 2800
E-mail sl@sl.dk
www.sl.dk